

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-14/23

XXX

împotriva

État belge, reprezentat de Secrétaire d'État à l'Asile et la Migration

[cerere de decizie preliminară formulată de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia)]

Hotărârea Curții (Camera a cincea) din 29 iulie 2024

„Trimitere preliminară – Politica privind imigrarea – Directiva (UE) 2016/801 – Condiții de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe pentru studii – Articolul 20 alineatul (2) litera (f) – Cerere de admisie pentru studii pe teritoriul unui stat membru – Alte finalități – Respingere a cererii de viză – Motive de respingere – Netranspunere – Principiul general al interzicerii practicilor abuzive – Articolul 34 alineatul (5) – Autonomie procedurală a statelor membre – Dreptul fundamental la o cale de atac jurisdicțională efectivă – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene”

1. *Controale la frontiere, azil și imigrare – Politica privind imigrarea – Intrare și ședere a resortisanților țărilor terțe pentru cercetare, studii, formare profesională, servicii de voluntariat, programe de schimb de elevi sau proiecte educaționale și muncă au pair – Directiva 2016/801 – Motive de respingere a cererii de admisie – Alte finalități ale șederii decât cele indicate în cererea de admisie – Netranspunerea acestui motiv în dreptul național – Respingerea unei cereri de viză pentru studii din cauza lipsei unei intenții reale a solicitantului de a studia – Admisibilitate – Aplicarea principiului general de drept al Uniunii al interzicerii practicilor abuzive*
[Directiva 2016/801 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 3 pct. 3, art. 5 alin. (3), art. 7, art. 11, art. 20 alin. (2) lit. (f) și art. 24]

(a se vedea punctele 35-39, 41, 47, 48, 50, 51, 53-55 și 58 și dispozitiv 1)

2. *Controale la frontiere, azil și imigrare – Politica privind imigrarea – Intrare și ședere a resortisanților țărilor terțe pentru cercetare, studii, formare profesională, servicii de voluntariat, programe de schimb de elevi sau proiecte educaționale și muncă au pair – Directiva 2016/801 – Garanții procedurale și transparență – Respingerea unei cereri de viză pentru studii – Obligația statelor membre de a prevedea o procedură care garantează o cale de atac împotriva acestei decizii – Reglementare națională care nu prevede decât un drept la o acțiune în anulare – Admisibilitate – Condiții*
[Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 47; Directiva nr. 2016/801 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 34 alin. (5)]

(a se vedea punctele 60-67 și dispozitiv 2)

Rezumat

Sesizată cu titlu preliminar de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia), Curtea se pronunță, pe de o parte, cu privire la competența unui stat membru de a refuza unui resortisant al unei țări terțe o viză pentru studii în cazul lipsei unei intenții reale a acestuia de a studia și, pe de altă parte, cu privire la întinderea controlului jurisdicțional al acestei decizii având în vedere garanțiile procedurale prevăzute de Directiva 2016/801¹.

În august 2020, reclamanta din litigiul principal, resortisantă a unei țări terțe, a introdus o cerere de viză pentru a studia în Belgia. Acordarea acestei vize i-a fost refuzată pentru motivul că din incoerențele proiectului său de studii rezulta lipsa unei intenții reale de a urma studii în Belgia. Reclamanta din litigiul principal a solicitat ulterior Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) anularea acestei decizii. Întrucât acesta din urmă i-a respins cererea, ea a sesizat instanța de trimitere cu un recurs.

În cadrul acestei acțiuni, reclamanta din litigiul principal arată, printre altele, că dispoziția Directivei 2016/801 care permite statelor membre să respingă o cerere de admisie în cazul în care se stabilește că resortisantul unei țări terțe ar locui în alte scopuri decât cele pentru care solicită să fie admis nu a fost transpusă în dreptul belgian². În plus, ea susține că modalitățile de control exercitate de Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii), care se limitează la un control de legalitate, nu respectă cerințele care decurg din dreptul Uniunii³.

Având îndoieli cu privire la posibilitatea de a respinge, în astfel de condiții, cererea de admisie pe teritoriul belgian, precum și cu privire la întinderea controlului jurisdicțional al deciziei de respingere a unei astfel de cereri, instanța de trimitere a decis să sesizeze Curtea cu titlu preliminar.

Aprecierea Curții

În primul rând, Curtea constată că, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Directiva 2016/801, statele membre sunt obligate să elibereze un permis de ședere pentru studii solicitantului care a îndeplinit cerințele prevăzute de această directivă⁴. Or, niciuna dintre aceste cerințe nu face referire în mod expres la existența unei intenții reale de a urma studii pe teritoriul statului membru în cauză.

Cu toate acestea, potrivit unui principiu general de drept al Uniunii, justițiabilii nu se pot prevala în mod fraudulos sau abuziv de normele de drept al Uniunii. Prin urmare, un stat membru trebuie să refuze beneficiul dispozițiilor acestui drept atunci când acestea nu sunt invocate în vederea realizării obiectivelor acestor dispoziții, ci în scopul de a beneficia de un avantaj al dreptului Uniunii, deși condițiile pentru a beneficia de acest avantaj nu sunt îndeplinite decât formal.

¹ Directiva (UE) 2016/801 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe pentru cercetare, studii, formare profesională, servicii de voluntariat, programe de schimb de elevi sau proiecte educaționale (JO 2016, L 132, p. 21).

² În temeiul articolului 20 alineatul (2) litera (f) din Directiva 2016/801, un stat membru poate respinge o cerere de admisie întrucât deține dovezi sau are motive serioase și obiective pentru a stabili că resortisantul unei țări terțe ar locui în alte scopuri decât cele pentru care solicită să fie admis.

³ Articolul 34 alineatul (5) din Directiva 2016/801 impune statelor membre să prevadă ca deciziile de respingere a cererilor de admisie să fie supuse căilor de atac.

⁴ A se vedea articolele 7 și 11 din Directiva 2016/801.

Astfel, deși articolul 20 alineatul (2) litera (f) din Directiva 2016/801 prevede că statul membru în cauză poate respinge o cerere de admisie pe teritoriul atunci când deține dovezi sau are motive serioase și obiective pentru a stabili că resortisantul unei țări terțe ar locui în alte scopuri decât cele pentru care solicită să fie admis, această dispoziție nu exclude aplicarea principiului general de drept al Uniunii al interzicerii practicilor abuzive, în măsura în care aplicarea acestui principiu nu este supusă unei cerințe de transpunere, așa cum sunt dispozițiile unei directive.

Prin urmare, atunci când este în discuție o cerere de admisie pentru studii, constatarea unei astfel de practici abuzive impune să se stabilească că resortisantul unei țări terțe în cauză a introdus cererea sa de admisie fără a avea în mod real intenția de a urma, ca activitate principală, un ciclu de studii la cursuri de zi care conduce la obținerea unui titlu de calificare în urma absolvirii unei unități de învățământ superior recunoscută de respectivul stat membru.

Cu toate acestea, o cerere de admisie nu poate fi respinsă decât dacă acest caracter abuziv reiese în mod suficient de vădit din ansamblul elementelor relevante de care dispun autoritățile competente. În acest context, în măsura în care împrejurările care permit să se concluzioneze în sensul caracterului abuziv al unei cereri de admisie pentru studii sunt în mod necesar specifice fiecărei spețe, nu poate fi stabilită o listă exhaustivă a elementelor relevante în această privință. Prin urmare, caracterul eventual abuziv al unei astfel de cereri nu poate fi prezumat în raport cu anumite elemente, ci trebuie evaluat de la caz la caz, în urma unei aprecieri individuale a tuturor circumstanțelor proprii fiecărei cereri. În această privință, revine autorităților competente sarcina de a efectua toate verificările corespunzătoare și de a solicita dovezile necesare unei evaluări individuale a acestei cereri, invitând, dacă este cazul, solicitantul să furnizeze precizări și explicații în această privință.

În orice caz, nu poate fi considerat în mod necesar indiciul unei practici abuzive faptul că resortisantul unei țări terțe care a introdus cererea de admisie pentru studii ar avea de asemenea intenția de a desfășura o altă activitate pe teritoriul statului membru în cauză, în special dacă aceasta din urmă nu afectează continuarea studiilor, ca activitate principală, justificând cererea menționată. În schimb, incoerențele proiectului de studiu al solicitantului pot constitui una dintre circumstanțele obiective care participă la constatarea unei practici abuzive, pentru motivul că cererea acestuia urmărește în realitate alte scopuri decât continuarea studiilor, cu condiția ca aceste incoerențe să aibă un caracter suficient de vădit și să fie apreciate în lumina tuturor circumstanțelor specifice ale speței. Astfel, o împrejurare care poate fi considerată obișnuită în cursul studiilor superioare, precum o reorientare, nu poate fi suficientă în sine pentru a stabili lipsa unei intenții reale de a studia pe teritoriul acestui stat membru. În mod similar, simpla împrejurare că studiile preconizate nu sunt direct legate de obiectivele profesionale urmărite nu indică în mod necesar lipsa voinței de a urma efectiv studiile care justifică cererea de admisie.

În al doilea rând, în ceea ce privește controlul jurisdicțional al deciziei de respingere a unei cereri de admisie, Curtea amintește, mai întâi, că caracteristicile procedurii căii de atac prevăzute la articolul 34 alineatul (5) din Directiva 2016/801 trebuie determinate în conformitate cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). Astfel, reiese din necesitatea, care decurge din articolul 47 din cartă, de a asigura efectivitatea căii de atac introduse împotriva deciziei administrative inițiale de respingere a cererii persoanei interesate că, în cazul anulării acesteia, o nouă decizie trebuie să fie adoptată într-un termen scurt și să fie conformă cu aprecierea cuprinsă în hotărârea care a pronunțat anularea.

Rezultă că, în ceea ce privește cererile de admisie pe teritoriul unui stat membru pentru studii, faptul că instanța sesizată este competentă să se pronunțe numai cu privire la decizia autorităților competente de respingere a unei astfel de cereri, fără a putea substitui aprecierea acestor autorități cu propria apreciere sau să adopte o nouă decizie, este suficient în principiu pentru a îndeplini cerințele articolului 47 din cartă, cu condiția ca, dacă este cazul, autoritățile menționate să fie ținute de aprecierea cuprinsă în hotărârea care ar pronunța anularea acestei decizii. În plus, într-o asemenea situație, trebuie să se asigure că condițiile în care este exercitată calea de atac și, dacă este cazul, hotărârea adoptată în urma acesteia sunt de așa natură încât permit în principiu adoptarea unei noi decizii într-un termen scurt, astfel încât resortisantul unei țări terțe suficient de diligent să poată beneficia de efectivitatea deplină a drepturilor conferite de Directiva 2016/801.